

Sygn. akt IV CSK 560/13

POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z wniosku L. D.
przy uczestnictwie M. B.
o dział spadku i zniesienie współwłasności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 14 marca 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w S.
z dnia 21 maja 2013 r., sygn. akt V Ca [...],

odrzuca skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w S. oddalił apelację uczestniczki od postanowienia Sądu Rejonowego w S. z dnia 30 listopada 2012 r., którym dokonany został dział spadku po E. D. i zniesienie współwłasności, których przedmiotem była odrębna własność opisanego lokalu mieszkalnego wraz z prawami związanymi z własnością w postaci udziału w 534/2121 częściach w nieruchomości wspólnej, obejmującej działkę o powierzchni 0,1015 ha oraz części budynku i urządzenia służące do wspólnego użytku, przez przyznanie wnioskodawcy tego lokalu wraz ze związanymi z nim prawami, a także zasądzenie od niego na rzecz uczestniczki kwoty 31.371 zł tytułem spłaty. Wartość przedmiotu działu ustalona została na kwotę 155.782 zł.

Z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wynika, że odrębna własność lokalu mieszkalnego położonego na parterze budynku, oznaczonego numerem jeden wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej przysługiwała rodzicom uczestników. Własność lokalu położonego na piętrze budynku, oznaczonego numerem dwa o powierzchni 158,7 m² oraz udział w rozmiarze 158/2121 w nieruchomości wspólnej, należy do uczestniczki i jej męża. Po śmierci ojca – E. D., którego spadkobiercami byli żona M. i uczestnicy po 1/3 części każdy, M. D. podarowała wnioskodawcy swój udział we własności lokalu i przynależności, w rozmiarze 4/6. Spadkobiercami M. D. są uczestnicy postępowania po 1/2 każdy z nich. Nabyty drogą spadkobrania udział wnioskodawcy we własności lokalu, to 1/6 część i taka sama część przypadła uczestniczkę.

Wartość lokalu wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej i budynku ustalona została na kwotę 143 700 zł. Zobowiązanie wnioskodawcy z tytułu udziału w kosztach przebudowy dachu, poniesionych przez uczestniczkę, obejmuje kwotę 2534 zł, a rozliczenie z osiągniętych pożytków, 5 700 zł. Suma wartości udziału uczestniczki w lokalu 23 950 zł oraz rozliczenia nakładów poniesionych przez nią w wysokości 2 534 zł, udziału w pożytkach uzyskanych przez wnioskodawcę 5.700 zł, po pomniejszeniu o rozliczenie nakładów poniesionych przez wnioskodawcę, w wysokości 813 zł, obejmują kwotę 31.371 zł.

Uczestniczka zaskarżyła postanowienie Sądu drugiej instancji w całości; określiła wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 155.782 zł. W skardze kasacyjnej powołała podstawę naruszenia prawa materialnego, zarzucając błędną wykładnię art. 211 i 212 § 2 k.c., polegającą na przyznaniu wnioskodawcy własności lokalu wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej i w budynku sprzecznie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem rzeczy. Wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna przysługuje do Sądu Najwyższego od wydanego przez sąd drugiej instancji postanowienia co do istoty sprawy w sprawach o zniesienie współwłasności i dział spadku, jeśli wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest niższa niż 150 000 zł (art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c.). Zgodnie z art. 684 k.p.c. ustalenie wartości majątku spadkowego i podlegającego podziałowi należy do sądu. Obowiązek wskazania w skardze kasacyjnej wartości przedmiotu zaskarżenia wynika z art. 398⁴ § 3 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., ale wartość ta nie jest wiążąca ani dla sądu drugiej instancji, ani dla Sądu Najwyższego; mogą one poddać ją weryfikacji z pominięciem zasad określonych w art. 25 i art. 26 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2001 r., IV CZ 20/01, niepubl.).

Oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia w tego rodzaju sprawach, należących do tzw. spraw działowych, jest ściśle związane z wynikami postępowania i podlega kontroli sądu w ramach badania, czy zostały dochowane wymagania formalne środka odwoławczego, a w szczególności skargi kasacyjnej. Utrwalone zostało w orzecznictwie Sądu Najwyższego zapatrywanie, że wartość przedmiotu zaskarżenia z reguły nie może przekraczać wartości udziału uczestnika wnoszącego skargę kasacyjną. Tylko wyjątkowo, gdy uczestnik podważa samą zasadę podziału albo gdy zaskarża rozstrzygnięcie dotyczące roszczeń dochodzonych z tytułu posiadania rzeczy wspólnej lub tytułem zwrotu pożytków albo rozliczenia nakładów, wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, OSNC 2004, nr 4, poz. 60; z dnia 11 sierpnia 2008 r., V CSK

136/08, niepubl.; z dnia 6 maja 2010 r., II CZ 38/10, niepubl.; z dnia 17 kwietnia 2013 r., V CZ 119/12, niepubl.; z dnia 13 listopada 2013 r., II CSK 212/13, niepubl.).

Przez zasadę podziału rozumieć należy, nie odwołanie się do wartości całej masy majątkowej, gdy stanowiska uczestników co do sposobu jej podziału są rozbieżne, tylko sytuację, gdy kwestionowany jest fakt i podstawa uznania danego składnika majątku za wchodzący w skład masy spadkowej bądź dopuszczalność działu, z uwagi na zakazy wynikające z ustawy albo umowy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02; z dnia 11 sierpnia 2008 r., V CSK 136/08; z dnia 17 kwietnia 2013 r., V CZ 119/12).

W rozpoznawanej sprawie nie było podstaw do odstąpienia od reguły, że wartość przedmiotu zaskarżenia nie powinna przekraczać wartości udziału należącego do uczestniczki wnoszącej skargę kasacyjną. Przedmiotem działu spadku i zniesienia współwłasności był jeden składnik, którego wartość wraz poczynionymi nakładami była wyższa od 150 000 zł, ale udział uczestniczki obejmował kwotę 23 950 zł, a wraz z rozliczeniem nakładów i pożytków, sumę 31.371 zł. Nieprawidłowe było zatem oznaczenie przez skarżącą wartości przedmiotu zaskarżenia według wartości tego składnika i nie mogło być decydujące o dopuszczalności skargi kasacyjnej.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy odrzucił skargę kasacyjną na podstawie art. 398⁶ § 3 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

[aw]

es